

Kodėl **pinigų srautų ataskaita** yra svarbi? Atsakymas paprastas – jokio kompanija negali egzistuoti be pinigų, kadangi pinigai yra tarsi kraujas užtikrinantis kompanijos gyvybingumą. Kad įmonė sėkmingai veiktų reikia darbuotojų, patalpų, įrangos, elektros, atsargų ir t.t., Už visa tai kompanija negali sumokėti pelnu, nes tai tik „buhalteriški“ pinigai. Už viską kompanija turi atsiskaityti grynaisiais pinigais.

Grynujų pinigų stygius kompanijoje yra tas pats, kaip žmogui kraujo trūkumas. Netekęs daug kraujo, žmogus neišgyvens, nors jo širdis, kepenys, smegenys ir plaučiai yra sveiki. Lygiai tas pats yra ir su kompanija. Verslas bankrotuos, jeigu neturės pakankamai apyvartinių lėšų net ir tuo atveju, jeigu įmonėje dirbs darbuotojai, kompanija turs gamyklines patalpas, įrangą ir tiekėjus.

Šioje pamokoje priminsime, kas yra pinigų srautų ataskaita, bei išmokinsime, kaip vykdoma pinigų srautų ataskaitos analizė.

Gero skaitymo

Kas yra pinigų srautų ataskaita?

Pinigų srautų ataskaita – tai įmonės finansinės atskaitomybės dalis, rodanti įmonės piniginių lėšų judėjimą. Kalbant paprasčiau, pinigų srautų ataskaita parodo iš kur ir kiek kompanija gavo grynujų pinigų ir kaip kompanija išleido grynuosius pinigus tam tikru laikotarpiu. Paprastai pinigų srautų ataskaitos skelbiamos kas ketvirtį ir metus.

Pinigų srautų ataskaita parodo kompanijos likvidumą – ar kompanija turi pakankamai pinigų padengti savo įsipareigojimus. Jeigu pinigai kryptingai iškeliauja iš kompanijos, anksčiau ar vėliau kompanijai iškils bankroto grėsmė.

Pinigų srautų ataskaita yra suskirstyta į tris pagrindines dalis:

- Pinigų srautas iš pagrindinės veiklos
- Pinigų srautas iš investicinės veiklos
- Pinigų srautas iš finansinės veiklos

Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos ir finansinės veiklos parodo iš kur kompanija gauna pinigus, o investicinė veikla parodo kaip kompanija išleidžia pinigus.

Pinigų srautų ataskaitos panašumai su kitomis finansinėmis ataskaitomis

Pinigų srautų ataskaita iš pirmo žvilgsnio yra panaši į pelno (nuostolio) ataskaitą. Pinigų srautų ataskaita iš esmės nėra būtina, visus šiuos duomenis galima rasti palyginus dviejų periodų pelno nuostolio ataskaitas ir balansą. Tačiau yra esminis skirtumas – pinigų srautų ataskaita kalba apie grynus pinigus, tuo tarpu pelno nuostolio ataskaitoje „popierinis“ pelnas ir „grynieji“ pinigai suplakami į vieną. T.y. pelnu laikoma net ir už parduotas prekes neapmokėtos sąskaitos, tuo tarpu pinigų srautų ataskaita neparodo „buhalterinio“ pelno. Dėl šios priežasties net ir pelningai veikianti kompanija gali bankrutuoti.

Pvz. Jeigu kompanija sekasi parduoti savo produkciją klientams, bet klientai neatsiskaito su kompanija, tuomet kompanijos pelno (nuostolio) ir pinigų srautų ataskaitoje pateikiami duomenys nesutaps. Kadangi kompanijos pardavimai bus dideli, todėl pelno (nuostolio) ataskaitoje bus parodytas didelis pelnas. Tačiau, jeigu už parduotas prekes kompanija negaus pinigų (būtent tai ir atsispindi pinigų srautų ataskaita), taps akivaizdu, kad kompanija išgyvena ne pačius geriausius laikus. Jeigu tokia situacija užsitęs ilgiau, kompanija neturės gryną pinigų atsiskaityti su darbuotojais, tiekėjais ir kreditoriais ir bus priversta bankrutuoti.

Detali pinigų srautų analizė investuotoju leidžia suprasti kaip iš tiesų sekasi kompanijai. Kai kurie investuotojams (tarp jų ir vienas garsiausių investuotojų V. Bafetas) pinigų srautų ataskaita yra pati svarbiausia finansinė ataskaita.

Pagrindinis pinigų srautų ataskaitos privalumas tas, kad kompanijoms yra labai sudėtinga

manipuliuoti šiais skaičiais. Yra daug gudrių buhalterių sugebančių paslėpti galus pelno nuostolio ataskaitoje, tačiau paneigti tai, kas yra banko sąskaitoje ar seife yra žymiai sudėtingiau, todėl konservatyvūs investuotojams pinigų srautų ataskaita yra žymiai svarbesnė nei pelno nuostolio ataskaita.

Pinigų srautas iš pagrindinės veiklos analizė

Pinigų srautas iš pagrindinės veiklos investuotojus turėtų dominti labiausiai. Ši pinigų srautų ataskaitos analizė parodo kaip kompanijai sekasi pagrindinis verslas pvz. kiek „Coca cola“ grynųjų gauna pardavinėdama vaisvandenių. Šioje dalyje neskaičiuojama, kiek į kompaniją atkeliavo grynųjų pardavus seną gamyklinę įrangą ar išplatinus obligacijų emisiją, nes tai yra vienkartinės pinigines injekcijos. Pinigų srautui iš pagrindinės veiklos investuotojas turi skirti daugiausiai dėmesio, nes ši pinigų srautų analizė geriausiai parodo kaip kompanijai iš tikrųjų sekasi verslas.

Investuotojas turi ieškoti kompanijų, iš pagrindinės veiklos generuojančių teigiamą pinigų srautą. Ypač geras ženklas, jeigu kompanijos pinigų srautas iš pagrindinės veiklos nuolat auga. Tokios kompanijos yra labai perspektyvios. Investuotojai turi atsargiai žiūrėti į tokias kompanijas, kuriose nuolat didėja atotrūkis tarp pelno nuostolio ataskaitoje nurodyto pelno ir pinigų srautų ataskaitoje nurodytų grynųjų pinigų. Jeigu buhalterinės pajamos yra daug didesnės nei pinigų srautas, kompanija siekia skubinti arba lėtinti pajamų registravimą buhalterijoje.

Pagrindinės veiklos pinigų srautai skirstomi į šias kategorijas:

- **Grynasis pelnas.** Grynasis pelnas pinigų srautų ataskaitoje rašomas toks pats kaip pelno (nuostolio) ataskaitoje. Norint apskaičiuoti pinigų srautą, visų pirma reikia žinoti, kokį pelną kompaniją uždirbo nagrinėjamu laikotarpiu.
- **Nuvertėjimas ir amortizacija.** Kaip jau minėjome anksčiau nuvertėjimas ir amortizacija pelno nuostolio ataskaitoje priskiriamos sąnaudoms, kadangi kompanijos nusipirkta įranga po truputį nuvertėja. Tačiau nepamirškite, kad kompanija jau seniai sumokėjo už tą įrangą, taigi realiai dėl įrangos nuvertėjimo kompanija papildomai neišleidžia pinigų (išlaidos buvo patirtos tuomet kai buvo perkama įranga). Dėl šios priežasties „nuvertėjimo ir amortizacijos“ sąnaudos yra pridedamos prie kompanijos grynojo pelno.
- **Apyvartinio kapitalo pokytis.** Apyvartinis kapitalas apskaičiuojamas iš trumpalaikio turto atimant trumpalaikius išsipareigojimus (kaipo pamenate iš senesnių paskaitų, šiuos rodiklius galite rasti balanso ataskaitoje). Apyvartinės lėšos yra pinigai užtikrina kasdieninę kompanijos veiklą, todėl šie pinigai yra naudojami skaičiuojant pinigų

srautą iš pagrindinės veiklos.

Bet koks apyvartinių lėšų pokytis yra tiesiogiai susijęs su grynaisiais pinigais. Pvz. tarkime AB „Apranga“ gautinos sumos per 2010-2011 m. laikotarpį padidėjo 100 000 Lt., tai reiškia, kad kompanijai nesiseka surinkti pinigų už parduotas prekes. Dėl AB „Apranga“ banko sąskaitoje 2011 m. pradžioje bus 100 000 Lt. mažiau nei 2010 m., kadangi būtent tiek išaugo klientų skolos. Kita vertus, jeigu per tą patį laikotarpį AB „Apranga“ įsipareigojimai tiekėjams išaugo 100 000 Lt., kompanijos grynų pinigų kiekis liks nepakitęs, nes kompanijos klientų įsipareigojimus sugebėjo kompensuoti savo skola tiekėjams.

Žinodami pagrindines pinigų srautų ataskaitos kategorijas, galite apskaičiuoti pinigų srautą iš pagrindinės veiklos:

Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos = kompanijos grynasis pelnas+ nuvertėjimas ir amortizacija + apyvartinio kapitalo pokytis

Pinigų srautų iš investicinės veiklos analizė

Akivaizdu, kad gamykla negali veikti amžinai be papildomų investicijų. Gamybos įranga nuolatos dėvisi, atsiranda efektyvesnė ir kokybiškesnė technika. Siekdama išlaikyti konkurencingumą, kompanija turi nuolatos atnaujinti seną įrangą. Pinigų srautų iš investicijų analizė parodo kiek kompanija išleidžia pinigų investicijoms.

Paprastai, investicijų vertė neturi žymiai skirtis nuo amortizacijos ir nusidėvėjimo sąnaudų. Kitu atveju, gali paaiškėti, kad kompanija dirbtinai rodo labai gerus pinigų srautus iš pagrindinės veiklos vien todėl, kad neatnaujina senstančių įrenginių. Anksčiau ar vėliau tokia prabanga baigsis ir kompanijai bus reikalingos didelės pinigų sumos investicijoms.

Investicijos nebūtinai turi būti įrenginių ar gamyklos atnaujinimas, tai gali būti ir kitų kompanijų įsigijimas. Kompanijos išlaidos investicijoms yra skirstomos į dvi dalis:

- **Kapitalinė išlaidos** parodo kiek pinigų yra skirta pastatyti naujoms gamykloms, įsigyti įrenginiams, nekilnojamam turtui ir t.t. Kapitalinė išlaidos užtikrina kompanijos gyvavimą ir plėtrą. Pvz. sėkmingai veikianti kompanija nuolatos įsigyja naujesnę, efektyvesnę ir geresnę įrangą, statyto naujas gamyklas ir t.t. Visos šios išlaidos atsispindės pinigų srautų ataskaitoje kapitalinių išlaidų grafoje.
- **Pinigų srautas įsigijimams** parodo kiek kompanija sumokėjo už kitos kompaniją įsigijimą. Kadangi vienos kompanijos įsigydamas kitas dažnai permoka, sumanus investuotojas turi atidžiai sekti ar kompanija pernelyg neišlaidžiauja tokiems

sandoriams. Pinigų srautų įsigijimams analizė parodo ar kompanijos pajamos auga dėl naujų kompanijų įsigijimo ar dėl augančios pagrindinio kompanijos produkto paklausos.

Pinigų srautų iš finansinės veiklos analizė

Pinigų srautas iš finansinės veiklos yra susijęs su išoriniais finansavimo šaltiniais. Išoriniai finansavimo šaltiniai gali būti:

- naujos akcijų emisijos išleidimas (IPO);
- savo kompanijos akcijų supirkimas;
- obligacijų emisijos išleidimas;
- obligacijų supirkimas ir palūkanų už obligacijas sumokėjimas;
- kreditorių suteiktos paskolos;
- kreditoriams grąžintos paskolos ir sumokėtos palūkanos;
- dividendų išmokėjimas.

Daugelis paminėtų išorės finansavimo šaltinių yra elementarūs ir nereikalaujantys atskiro paaiškinimo. Atkreipti dėmesį verta į naujų akcijų paketų platinimą (IPO) ir savų akcijų supirkimą, kadangi šios eilutės atskleidžia kaip kompanija kaip kompanija finansuoja savo veiklą. Naujos ir sparčiai besiplečiančios kompanijos dažnai yra priverstos išleisti naujas akcijų emisijas, kad galėtų finansuoti savo plėtrą. Naujos akcijų emisijos išleidimas „atskiedžia“ senų kompanijos akcininkų valdomą kompanijos dalį – „atskiedus“ akcijas seniems akcininkams priklauso

mažesnė kompanijos dalis, tačiau taip pritraukiamos kompanijos plėtrai būtinos lėšos.

Seniai veikiančios kompanijos, pasižyminčios stipriu grynu pinigų srautu, supirkinėja savo akcijas. Tokio akcijų supirkimo tikslas yra sumažinti akcijų kiekį rinkoje, kad kiekvienam akcininkui priklausytų didesnė įmonės dalis. Dividendų išmokėjimas ir savų akcijų supirkimas yra du pagrindžia būdai kaip kompanija gali praturtinti savo akcininkus.

Grynasis pinigų srautas

Konservatyvūs investuotojai ieško kompanijų, pasižyminčių dideliu grynu pinigų srautu. Grynujų pinigų srautų analizė parodo kompanijos galimybes gražinti skolas, išmokėti dividendus, supirkti akcijas ir vykdyti plėtrą. Grynasis pinigų srautas yra lyg pinigų perviršis, kurį kompanija gali naudoti kaip nori, nekenkdama vykdomai veiklai. Grynasis pinigų srautas gali būti gražinti akcininkams arba panaudoti kompanijos plėtrai. Paprasčiausias būdas apskaičiuoti gryną pinigų srautą yra:

Grynasis pelnas
+ nusidėvėjimas ir amortizacija
- apyvartinių lėšų pokytis
- kapitalinės išlaidos
= grynasis pinigų srautas

Puiku, jeigu investicijoms užtenka pajamų gautų iš tiesioginės veiklos ir kompanijai nereikia skolintis pinigų iš išorės. Tai byloja apie stiprius kompanijos finansinius pamatus.

Pabaigai

Sveikiname baigus paskaitą apie pinigų srautų ataskaitą. Dabar Jūs jau susipažinote su visomis finansinėmis ataskaitomis. Galbūt čia pateiktos informacijos ir neužtenka norint pastebėti sumanių buhalterių atliktą kompanijos tikrosios finansinės būklės „pagražinimą“, tačiau www.investologija.lt pateiktų žinių apie finansines ataskaitas visiškai pakanka pradėti skaityti finansines ataskaitas. Išminties ir patirties įgausite bėgant laikui.

15 paskaita. [Įmonės veiklos finansinė analizė: santykiniai finansiniai rodikliai](#)

Nelik abejingas: įvertink straipsnį - pasidalink su draugais...

